

TONI
COPPERS

NIETS
IS OOIT

Opgedragen aan mijn dochters Berenice en Lucinda.

‘Het kunstwerk openbaart ons de
aanwezigheid van een geheim, niet dit
geheim zelf.’

— J. Greshoff

In een van de stillere hoekjes op de begraafplaats van Brussel stond Simon de Vere met zijn vader in zijn handen.

Het kerkhof van de stad Brussel, op het grondgebied van de gemeente Evere, is zo groot dat er plaatsen zijn waar het constante gezoem van de hoofdstad verdrongen wordt door geluiden die je van nature met een begraafplaats zou associëren. Hier, aan het uiteinde van het grote columbarium, was dat het ruisen van de bladeren, en het getsjilp van mussen en ander gevogelte.

Simon had in een opwelling aan de priester gevraagd of hij de urn even mocht vasthouden voordat die in een van de lege nissen zou worden bijgezet. Hij wist van horen zeggen dat een mens haast niets meer weegt na het vuur van het crematorium, en toch verwonderde de lichtheid van de urn hem.

Zijn donkerblauwe pak zat hem slecht. Het was ook te warm voor de tijd van het jaar, dacht hij, toen hij een druppel zweet vanuit zijn oksel naar beneden voelde sijpelen. Je zou niet mogen sterven op een schitterende lentedag als deze. Je zou hier kraaien moeten horen, geen gekwetter van hondse geile mussen. Waren er kraaien toen moeder werd begraven? Hij had geen flauw idee, hij was tien jaar oud, toen. En voor vader hadden er op de keper beschouwd geen kraaien of mussen moeten zijn, maar krekels.

Robert Dechamps, geboren in een vlekje aan het Canal du Midi, in de Languedoc, en er vierentachtig jaar later verongelukt. Hoe erg is dat, op je vierentachtigste dronken in de bergen in Zuid-Frankrijk een bocht missen en in een ravijn belanden? Er lagen scherven van twee flessen champagne in

het wrak. Krug, natuurlijk, *every inch a gentleman*. Ik hoop dat je niets gevoeld hebt, vader. Ik hoop echt dat het in een flits voorbij was. De kortstondige opwindning van opeens met auto en al in vrije val te gaan, en dan de grote leegte.

De priester had ondertussen de urn overgenomen en ze in de vrije nis geplaatst. Ze stond er als een beker. Simon dacht aan de enige trofee die hij ooit had behaald. Hij was twaalf toen hij een zwemtoernooi van zijn school had gewonnen. Robert was bij de prijsuitreiking geweest en de trotse jongen had zijn blik gezocht tussen de aanwezigen. Dit is voor mamma, hadden zijn ogen gezegd toen hij zijn vader aankeek, en hij had aan Robert gezien dat die dat begrepen had.

Herinneringen zijn zwerfkatten, ze komen en gaan wanneer ze willen.

‘Er is niet één weg tot God, er zijn er vele,’ zei de priester. ‘Roberts weg tot God lag in de kunst. Niet in het scheppen van schoonheid, maar in het doorgeven ervan, met zijn kunsthandel. In het verbinden van mensen met iets wat mooi is en tijdloos. Verbinden of, in het Latijn *religare*, want is dat niet waar religie voor staat? We zijn en blijven allemaal kinderen van God, en ieder van ons probeert op zijn manier de weg naar de Ultieme Schepper in te vullen.’

Er stond nog geen dozijn mensen rond de open nis in het columbarium, en zelfs van dat kleine groepje kende Simon nauwelijks de helft. Er was Nathan Raes, kunsthandelaar par excellence, ‘de George Clooney van de kunstwereld’, zoals Simon hem soms noemde. Gespecialiseerd in niet-Europese kunst, en een bloeiende zaak in Brasschaat: het soort enclave waar je, zoals bij een Bentley- of Rolls Royce- dealer, niet echt thuishoorde als je vóór het kopen naar zoiets vulgairs als de prijs moest informeren. Maar het was wel diezelfde Nathan Raes geweest die, terwijl hij nu schijnbaar ingetogen naar de priester stond te luisteren, Simon echt had geholpen in de verwarrende dagen na de dood van zijn vader. De man ook

die de praktische regelingen had getroffen voor de repatriëring van het lichaam en de crematieplechtigheid. Hij droeg vandaag een muisgrijs, lichtglanzend pak dat perfect paste bij de donkerblauwe zijden das en zijn gewaagde lederen schoenen. Via Condotti, dacht Simon. Hij wist van Raes dat een weekendje naar de Romeinse winkelstraten voor hem eerder regel dan uitzondering was. Naast Nathan stonden twee oudere mannen die Simon vaag dacht te herkennen als collega’s van zijn vader, antiquairs aan de Zavel. En dan was er Elisabeth Anderson. ‘Tante Liz,’ zoals Simon haar altijd had genoemd, hoewel ze helemaal geen tante van hem was, maar een nicht van zijn overleden moeder.

Toen Elisabeths man Peter eind jaren zestig aan zijn carrière als ambtenaar bij de toenmalige EEG begon, hadden ze zich in Brussel gevestigd, en na Peters vroegtijdige dood was Elisabeth in België gebleven. Ze woonde nog steeds in het grote, statige appartement aan de Adolphe Maxlaan, dat ze destijds voor een prikje hadden gekocht.

Al zolang Simon zich kon herinneren zat er bij tante Liz meer dan een schroefje los. Ze was het prototype van hoe hij, iedere keer als zijn vrienden erom vroegen, een typisch Britse excentriekeling uit de hogere klasse zou omschrijven: rechtdoorzee, wars van goedkoop sentiment en lak aan conventies, behalve waar het enkele onveranderlijke dingen betrof als croquet, de paardenraces van Ascot, de Chelsea Flower Show, het koningshuis, en nooit witte sokken dragen behalve als je ging tennissen. Maar ze was er het afgelopen jaar altijd voor hem geweest als hij daarom vroeg. Vooral in die eerste onwennige maanden na zijn terugkeer uit Azië had hij lange avonden met Elisabeth doorgebracht. Pratend over vroeger, over zijn twijfels bij zijn nieuwe leven in Brussel, over zijn moeder. Het feit dat ze op haar eenenzeventigste nog steeds uitstekend kookte, maakte die avonden alleen maar extra aangenaam.

De plechtigheid was afgelopen. Simon bedankte de priester en liep naar de antiquairs die zachtjes met elkaar stonden te praten. Een van hen noteerde enkele gegevens in een notitieboekje. Hij had geen flauw idee hoe ze te weten waren gekomen dat zijn vader vandaag werd begraven. Waarschijnlijk weer iets dat Nathan had geregeld.

‘Wel, heren, bedankt dat u hier was. Dat heb ik echt op prijs gesteld.’

‘En wat brengt de toekomst, mijnheer Dechamps?’ vroeg de kleinste van de twee, terwijl hij ostentatief de dop op zijn vulpen schroefde. Montblanc, Meisterstück, dacht Simon. Aan de Zavel liepen de zaken blijkbaar nog altijd goed.

‘Eigenlijk is het De Vere. Simon de Vere, naar mijn moeder zaliger.’

De antiquair fronste de wenkbrauwen en stopte zijn pen in het binnenzakje van zijn vest.

‘Weet u al wat u met de antiekzaak gaat aanvangen, mijnheer De Vere?’

Mijn vader is nog niet koud, had Simon willen antwoorden, maar toen bedacht hij dat zo iets niet meteen opgaat na een crematie.

‘Nee.’

‘En hij gaat er rustig zijn tijd voor nemen. Dank voor uw aanwezigheid, heren,’ zei tante Liz, terwijl ze haar arm in die van Simon haakte en met hem wegwandelde in de richting van het grindpad dat naar de uitgang leidde.

‘Boeren,’ zei Liz. ‘En dat zeg ik met het grootste respect voor échte landbouwers.’

Simon lachte.

Liz sprak uitstekend Nederlands, maar na al die jaren had ze een hoogsteigen idioom ontwikkeld met flarden Brussels, een flinke scheut Engels en zelfs wat zangerige tonen die ze willens nillens had opgepikt van de Limburgse huishoudster die meer dan twintig jaar bij hen over de vloer was gekomen.

‘Kom maar snel eens langs,’ zei Liz terwijl ze haar arm losmaakte en hem tot afscheid even in zijn hand kneep. ‘Ik heb een nieuw recept voor een ragout gevonden.’

Ze keek hem aan.

‘En ik wil je iets over Robert vertellen.’

‘Je maakt me nieuwsgierig.’

‘*The privilege of the young*. Ik ben al lang niet meer nieuwsgierig, of het moest zijn dat ik me iedere avond afvraag of ik de volgende ochtend nog zal halen. Waarschijnlijk verbeeld ik me dingen. *I’m an old bat, you know.*’

‘Ik bel je snel,’ zei Simon.

‘Ik hou niet op me te verbazen,’ zei Nathan Raes. Hij was naast Simon komen lopen en was druk doende zijn mobieltje weer aan te zetten, een gesofisticeerd klein ding waarmee hij waarschijnlijk online bevriende veilinghuizen in Beijing kon raadplegen.

‘Waarover?’

‘De lelijkheid. De nonchalance. Heb je die opdonder die met je stond te praten goed bekeken?’

‘Niet echt, nee.’

‘Een blauwe das op een bruin pak. Nu vrág ik je.’

‘Je bent een snob,’ glimlachte Simon. Tegelijkertijd wist hij dat het een pose was. Hij kende de succesvolle antiquair niet goed, maar goed genoeg om te weten dat het een vriend van zijn vader was geweest en dat Robert zijn leven lang een gloeiende hekel had gehad aan opscheppers en aanstellers. Een charmante provocateur, had Robert hem bij gelegenheid genoemd, maar hij weet drommels goed wat hij doet, jongen.

‘Bedankt voor je hulp, Nathan,’ zei Simon. Je hebt me...’

‘Vergeet het. Ik verwacht alleen een uitnodiging voor een etentje. Er is een nieuwe tent opengegaan aan de Hooikaai. Bloedmooie bediening, naar het schijnt. En nu moet ik rennen.’

Wat brengt de toekomst, mijnheer Dechamps? De kleine opdonder met zijn foute das was wellicht niet meteen de

meest tactvolle persoonlijkheid geweest die je kon ontmoeten, maar hij had wel een pertinente vraag gesteld, dacht Simon, terwijl hij langzaam over de knarsende steentjes van het grindpad naar de uitgang liep.

De avond ervoor was hij in de antiekzaak geweest. Alles stond er nog zoals Simon het bij zijn laatste bezoek, twee weken geleden, had gezien. In tegenstelling tot de meeste van zijn collega's aan de Zavel had Robert zich in geen enkele richting gespecialiseerd, en zijn zaak aan de Blaesstraat was een rommeltje van schilderijen, sculpturen en zelfs enkele zeldzame, antieke juwelen. Het grootste gedeelte van de collectie was hem onbekend, maar hij wist van eerdere bezoeken dat zijn vader toch enkele klinkende namen had, in de kunstwereld dan toch: enkele etsen van Bervoets, een beeldhouwwerk van Oscar Landuyt, twee schilderijen van de Rus Ivan Kramskoj, een van de stichters van De Zwervers. En het lievelingsdoek van Robert, een echte Frank Cowper. Zijn vader had altijd een voorliefde voor de prerafaëlieten gehad.

In het kantoortje achter in de zaak had Simon maar vluchtig rondgekeken. Het was er veel netter dan hij zich herinnerde. De lege kluis stond open, er lag een stapel dozen en documenten op de grote eiken tafel die Robert als bureau had gebruikt. De oude chesterfield in de hoek had na al die jaren de contouren van zijn vaders lichaam aangenomen.

Nog geen minuut later was hij naar buiten gelopen.

Moest hij de zaak dan maar gewoon verkopen? 'Dechamps' was meer dan zestig jaar lang een begrip geweest in de kleine wereld van de Brusselse antiquairs. Niet dat hij niet van kunst hield: net voor hij een goed jaar geleden definitief naar België was teruggekomen, had Simon voor de eerste keer in zijn leven een echte Picasso in handen gehad, en hij herinnerde zich zijn opwinding en zijn vreugde nog erg goed. Dat was in Cambodja geweest, in het Sofitel Royal Angkor, waar hij voor zijn werkgever de *royal suite* had moeten inrichten.

Wat hem aan Aurélie deed denken, en aan hun laatste uitstapje. Choeung Ek, de massagraven van Pol Pot, waar je een vergelijkbaar geluid hoorde als je over de paadjes liep als hier in Evere, alleen liep je er niet over steentjes maar over resten van slachtoffers waarvan kleine stukjes bot bij de eerste de beste windvlaag tussen de aarde bloot kwamen te liggen. Het was een luguber uitje, achteraf bekeken, maar het paste helaas wel een beetje bij de staat van hun relatie. Simon ging terug naar Europa, zij bleef in dienst van de hotelketen waartoe het Sofitel behoorde.

Op de terugweg naar Phnom Penh hadden ze voor een laatste keer gevreeën, geparkeerd aan de oever van de Tonle Sap-rivier. De schuifdeur van het hotelbusje stond open, rondom hen was er alleen maar klamme hitte en de geur van rottende bloemen, aan de overkant van de rivier zaten enkele watervogels op het dak van een verlaten paalwoning die bijna helemaal door het mangrovebos was opgeslokt. En in het busje, door alle geuren heen, háár geur, Rumba van Balenciaga. Het parfum dat ze al jaren gebruikte, dat al lang uit de handel was genomen maar waarvan hij tot haar enorme vreugde in Parijs nog vier flacons op de kop had kunnen tikken in de oude parfumzaak onder de Galeries Lafayette aan de Boulevard Haussmann. De geur van vanille, van muskus. De warme geur van droog hout. Hij rook het terwijl ze boven op hem zat op de achterbank van het Renault-busje. Ze had haar ogen gesloten, ze ging mechanisch op en neer terwijl Simon door het venster naar buiten staaarde en naar twee waterbuffels keek die in de verte stonden te drinken. Hij herinnerde zich dat hij aan iets had proberen te denken, maar dat er alleen maar mist in zijn hoofd had gezeten. Toen ze na enkele diepe keelklanken van zijn schoot was gegleden en haar rok had gefatsoeneerd, wist Simon dat ze gedaan had alsof. Dat had hem nog het meest dwarsgezeten, later, toen ze hem aan de hoofdingang van het Cambodiana Hotel had gedropt, zwijgend, tranen in haar ogen,